

NYIRŐ JÓZSEF:

**MI AZ IGAZSÁG
ERDÉLY ESETÉBEN?**

Erdély a délkeleteurópai térségnek talán legszebb, legértékesebb s az utóbbi években minden esetre egyik legtöbbet vitatott területe.

Bizonyára ékes drágaköve a Kárpátmedencének, történelme éppen olyan vonzó, érdekes és színes, mint maga a földje. Kicsiny, de kulturkincse sok. Földjét tenger vér öntözte, mert a szabadság földje volt egykor. Ma is vér és könny öntözi ezt a földet, mert megfosztották szabadságától, s mert az igazság megcsufolásával szenvedésre, pusztulásra ítélték.

Milyen ez az Erdély?

S mi az igazság Erdély esetében?

A USA igazi nagysága

Amennyire igaz az, hogy még a legkiválóbb, legnagyobb ember is sokszor téved, s néha éppen akkor követi el a legkiáltóbb hibát, amikor azt hiszi önmagáról, hogy helyesen cselekedett, — éppen annyira igaz az is, hogy csak az átlagon felüli, lelkileg emelkedett ember képes hibáinak, tévedésének beismerésére, s még inkább azok jóvátételének legalább megkísérlésére.

Fokozottan áll ez népekre, nemzetekre is. A népet, országokat vezető politikusok a legjobb szándék és nagyszerű képességek ellenére is követnek el súlyos hibákat, de csak a nagy népek, csak emelkedett szellemben élő nemzetek képesek arra, hogy e hibákat, vagy tévedéseket nyíltan és őszintén bevallják, a világ elé tárják, s képesek legyenek a jóvátételre is. Csak az igazi szabadság légkörében fejlődhetik ki

egy népben az önkritikának ez a foka, de ez egyben nagyságának is záloga, mert a hibák felismerése nyomán azok jóvátételére irányuló cselekedetek termik meg a legértékesebb gyümölcsöket, tudniillik a megértő barátságot a más népekkel, s ezzel a békét.

Az USA nagyságát nem csupán területének mérhetetlen gazdagsága, politikai és katonai erőinek hatalmas mérve, népének páratlan lendületű munkakészsége adják meg, hanem az a semmi mással össze nem hasonlítható szellemi érték, amelyet szabadságszeretete és az igazsághoz való törhetetlen ragaszkodása jelent.

Our reliance is in the love of liberty which God has planted in our bosoms, — mondja Ábrahám Lincoln.

Justice is the great interest of man on Earth, — mondja Daniel Webster.

A szabadság és igazság szeretetén épült fel az amerikai szellemi élet, s ezért képes az USA arra, hogy felismerje és bevallja tévedéseit is, amikor ma már nyíltan megmondják, milyen hiba volt a teheráni, a yaltai és potsdami értekezletek határozatainak elfogadása. De éppen úgy képes az USA arra is, hogy tévedéseit, hibáit jóvátegye, hiszen a világ népei látják, hogy mindaz a hatalmas gazdasági és politikai erőfeszítés, amelyet ma tesz, erre irányul. De megvan az első konkrét cselekedet is, mikor Triesztet vissza akarja adni Olaszországnak, beismerve a korábbi döntés téves voltát, s amikor a jóvátételi lépés megtételében egy, a másik kettő: Anglia és Franciaország közvéleményével, amely országok népei szintén a szabadság gondolatának zászlóhordozói.

Ez adja meg a letiprott népeknek azt az egyedüli éltető reményt, hogy a nyugati demokratikus hatalmak segítségével vissza fogják szerezhetni szabadságukat, s egyben meg fog történhetni egy mindenre kiterjedő igazságos elrendezése is az európai kérdéseknek.

A trieszti példa és a magyar igazság

Mi magyarok, kik Európa minden népe között talán a legtöbbet véreztünk ezer éves létünk során a szabadságért, de akik egész bizonyosan a legtöbb és legkegyetlenebb igazságtalanságokat szenvedtük el, éppen azért bizalommal és hittel eltelten várjuk a magyar sors jobbrafordulását, országunk és népünk megmentését a nyugati demokratikus hatalmaktól. S mivel az igazság mindig és mindenkivel szemben igazság marad, hiszünk abban is, hogy a mi igazságunk is győzedelmeskedni fog. A multban elkövetett tévedések és hibák egyik legkiáltóbbika az, amit 1920-ban, Trianonban és ennek nyomán 1946-ban Párisban az ugynevezett békeszerződések kapcsán Magyarországgal szemben elkövettek. A trianoni békeszerződés igazságtalanságát a nyugati hatalmak már a második világháboru előtt kezdték felismerni. Annál kegyetlenebb, hogy a már-már felismert tévedést 1946-ban Párisban minden további nélkül egyszerűen megismételték.

Am annál fokozottabban áll fenn a jóvátételi kötelezettség. A nyugati hatalmak, elsősorban az USA, a trieszti ügygel elindultak a jóvátétel útján, mi tehát bizton hisszük, hogy a Magyarországgal szemben kétszer elkövetett igazságtalanság jóvátételének szintén el kell következnie.

De valóban igaza van Daniel Websternek, hogy az embernek nagy érdeke is az igazság. Az USA-nak, s általában a nyugati hatalmaknak az erkölcsi és szellemi értékek megbecsülésén túl valóban politikailag és gazdaságilag is egyaránt érdeke az, hogy a Magyarországgal szemben 1920-ban és 1946-ban ismételten elkövetett igazságtalanságot csakugyan jóvátegyék, s így egy erős és egészséges Magyarországot teremtsenek a délkeleteurópai térségben.

Magyarország védelem és egyensúly

A bolsevista veszedelmen kívül ugyanis egy nagy szláv imperialista előtörés is fenyegeti Európa népeit. A régi nagy szláv álom: elérni a meleg tengert, ma nem álom többé. A nagy szláv imperializmus mohó keze ma már elért a Földközi-tengerig. Ez a szláv törekvés nem fog megszűnni akkor, ha a bolsevizmus vissza is kényszerül valamilyen áron és módon. Ez élni fog tovább és fenyegetni fogja a Földközi-tenger szabadságát ezután is. Délkelet-Európa népei között viszont a magyar az egyetlen, amelyben egy cseppnyi szláv vér sincs, amely ezer éves léte során mindig a Nyugat védelmében állt őrhelyén s amelyet egész kulturája, minden életnyilvánulása, minden ideg-szála a Nyugathoz fűz annyira, hogy sem kulturájára, sem bármi más életnyilvánulására soha a legkisebb hatást sem tudták a délről, keletről és északról őt körülhatároló szláv népek gyakorolni.

Nyugatnak legkeletebbre tölt védőbástyája Magyarország a szláv imperialista előretöréssel szemben, mint ahogyan egész léte során a nyugati civilizáció legkeletibb védelmezője és fenntartója volt.

De éppen így nem rokon a germán népekkel sem. Ezek elnyomó, kelet felé törő imperializmusát éppen úgy megállásra kényszerítette számtalanszor az évszázadok során, mint a keleti barbárság Nyugat felé való előnyomulását.

Egész nyilvánvaló tehát, hogy igenis érdeke az USA-nak és a nyugati hatalmaknak egy erős és egészséges Magyarország fennállása, léte és biztonsága.

De érdeke nemcsak politikailag, gazdaságilag is. Az a része Délkelet-Európának, amelyet a Kárpátok hegylánca karol át észak, kelet és dél felől, s amelyen a Duna értékes középső szakasza vonul végig, s amelybe e medence egész egységes vízi hálózata

belekapcsolódik; geográfiailag is, gazdaságilag is tökéletes, a természet által így megszabott egység. Benne a magyar nép szupremáciája biztosított Európa e térségében nyugalmat és egyensúlyt politikai téren, de egyben a gazdasági prosperitását e területnek az együvé tartozáson kívül is a vezető magyarság magasabb foku kulturája, organizáló, alkotó képessége és iniciatívája biztosította.

Ezek letagadhatatlan tények, amelyeket a statisztikai számai s évszázados történések éppen úgy bizonyítanak, mint a Kárpát-Dunamedence egész gazdasági kulturája. Tények, amelyek mellett e földrajzi adottságot is számba véve meg kell hajolni.

Az európai emberiség nem engedheti meg magának azt a könnyelmű luxust, hogy geográfiailag és gazdaságilag egységessé teremtett területeket szétválasztva és népek nagyobb foku termelési kulturáját negligálva, lecsökkentse a termelést olyan területen, ahol éppen ellenkezőleg, megfelelő tőke bekapcsolódásával inkább még további nagy lehetőségei vannak úgy mezőgazdasági, mint ipari téren a termelés fokozásának.

Ime, az igazság érvényesítése csakugyan nagy érdeke az embernek, népeknek, nemzeteknek is.

Erdély szerves része Magyarországnak

E tanulmány keretében nem akarjuk az egész magyar problémát érinteni s a Trianonban 1920-ban és Párisban 1946-ban Magyarországgal szemben elkövetett összes igazságtalanságokat tárgyalni, az országtól nyugaton, északon és délen indokolatlan igazságtalansággal elszakított területek kérdését taglalni, egyedül az ország keleti részének, a tőlünk keleten elvett területeknek és bennük Erdélynek sorsát.

A trianoni, majd az 1946-os párisi békeszerződés Magyarország területéből keleten kerekén 103.000

négyszekkilométernyi területet juttatott Romániának. Ez a terület általában északról délnek véve a Máramarossziget - Szatmárnémeti - Nagyvárad - Arad - Temesvár városok és környékeik által megvonható vonaltól keletre eső rész. Ennek a területnek az a kereken 73.000 négyszekkilométernyi keleti része, amelyet Nyugat felől a Bihar-Solymos-Meszes hegység s a Ruszka és Szörényi havasok határolnak, dél és kelet felől viszont a Kárpátok hegylánc övez, maga a tulajdonképpeni ugynevezett történelmi Erdély.

Ugy maga Erdély, mint az elszakított egyéb területek ezer éven át Magyarországhoz tartoztak. A X. század végén az országot birtokba vevő magyarok birtokba vették ezeket a területeket is, s azokat a XVI. század közepéig de facto birtokukban s uralmuk alatt is tartották. Amikor a XVI. század közepétől kezdve az egyre erősödő török előretöréssel szemben az egyre nehezebb és kétségbeejtően kilátástalannak látszó magyar ellenállás lassan és fokozatosan visszaszorult, átmenetileg Temesvár, Arad és Nagyvárad és e városok vidékei török megszállás alá kerültek. A XVII. század végén és a XVIII. század legelején azonban sorra felszabadultak a törökök kiűzetésével, s onnan kezdve újra a magyar királyi impériuma alá kerültek vissza, s maradtak is a magyar állam részei az 1920-as szerencsétlen békeszerződés rendelkezéséig.

Maga a tulajdonképpeni Erdély viszont a XVI. század közepétől a törökök kiűzetéséig, tehát ugyanazon időpontokon belül, külön magyar fejedelemséggé vált.

Nem véletlen, vagy egyesek erőszakos beavatkozása hozta azt így létre. Erdély csakugy, mint a fentebb említett egyéb keleti részei az ország területének a magyar honfoglalástól kezdve szerves része volt Magyarországnak. Mint az ország legtávolabb keleti része, amelyet a fent irt hegységek elválasztottak

bizonyos fokig a nagy, középső alföldi medencétől, közigazgatásilag bizonyos foku autonómiát élvezett. Élén az ugynevezett erdélyi vajda állott, akit a magyar király nevezett ki, aki tehát mint királyi helytartó vezetője és feje volt e területnek, s a magyar király reprezentánsa volt az ország ezen részében.

Amikor a XVI. század közepén a török tulerő benyomult az ország középső részébe, s a Habsburg házból való magyar királyok nem tudták hozni azt a külföldi segítséget, amely nélkül a törököt kiszoritani már nem lehetett, s így a magyar király hatalmát csak az ország szabadon maradt nyugati részén gyakorolhatta, a fent irt előző adottságból termelődhetett ki Erdély különállása, mint kényszerű szükség, s így lett a korábban csak közigazgatási autonómiával, vagyis helyesebben inkább a célszerűségi alapokból keletkezett elkülönített igazgatásu magyar országrészből külön magyar fejedelemség.

Ebben az erdélyi magyar fejedelemségben békésen élt a német és román lakosság a magyarral. Alább rátérünk az etnikai kérdésekre. Itt csak azt jegyezzük meg, hogy a magyar vezető réteg lojalitása nyitotta meg Erdély határait ebben az időben a tömeges román bevándorlás előtt, amire a román nép a Kárpátokon tuli területekről részben a török nyomás folytán, részben saját vezetőinek, a nagybirtokos főuri osztálynak, az ugynevezett bojároknak a saját népével szemben abszolút antiszociális, sőt zsarnokian kizsákmányoló bánásmódja miatt kényszerült.

Erdély magyar fejedelmei egyben a nyugati keresztény civilizáció és szabadságjogok védelmezői voltak. A vallásháboruk korában Bocskay István, Bethlen Gábor s a Rákócziak a szabad vallásgyakorlatért rántottak kardot, s viseltek háborut a Habsburgokkal szemben. Erdély volt az első ország a világon, ahol törvénybe iktatták a vallásszabadságot a tordai országgyűlésen.

Ezeknek az erdélyi fejedelmeknek a harcai egyben

magyar szabadságharcok is voltak. A germán imperializmus ugyanis a Habsburg uralkodókon keresztül mindegyre negligálta, megsértette a magyar alkotmányt, a magyar nép szabadságjogait, s általában Magyarországnak a nagy germán császárságban való beolvasztására törekedett. A nyugati részek magyarsága hőiesen védte a török elnyomulás ellen az országot váraiban, erődeiben fel-feltartva azt. Ezeknek hősi harca nélkül a Nyugat is veszélybe került volna, elsősorban éppen az a német császárság, amely a magyar védelmet azzal hálálta meg, hogy a magyarságot elnyomta. Ennek az elnyomott, veszélyeztetett magyarságnak a segítségére siettek Erdély fejedelmei, s a vallásszabadságon kívül a magyar alkotmányos szabadságjogok érvényesüléséért, s ezek védelmében is harcoltak.

A magyar nemzeti eszme szolgálatán kívül azonban, az általános emberi szabadságjogok védelmezője is volt Erdély és egyben a nyugati civilizáció legkeletibb bástyája.

Kulturája a magyar kultúra volt néhány német, szász helység kivételével, amelyek viszont német kultúrát mutattak. Román kulturája nem is lehetett, mert a román lakosság tulnyomó nagy többségében egyszerű földműves és munkás nép volt. A román kultúra csak a görög keleti román templomépítésben jutott kifejezésre, ami viszont egyben a magyar türelmességet, a ténylegesen fennálló vallásszabadságot igazolja. A városok, a fennebb említett néhány szász város német jellegétől eltekintve, magyarok voltak ugy lakosságuk tulnyomó többségét, mint egész habitusukat, jellegüket, s összes kulturális megnyilvánulásukat illetőleg.

Mikor a török végleg kiűzetett, s az ország általa megszállott részei ismét a magyar király jogara alá kerültek, az erdélyi fejedelemséget is a magyar király vette át. Erdély különállása így maradt fenn 1848-ig, mikor a diadalmas magyar forradalom el-

törölte ezt a különállást, s a régi szoros unióba hozta be Erdélyt.

Ez az erdélyi magyar fejedelemség, s általában Erdély rövid történelme.

Erdély és a románok

Amilyen tárgyilagossággal Erdély történetét ismertettük, ugyanolyan okobjektív képet akarunk adni Erdély nemzetiségi viszonyairól is.

Amint erre rámutattunk, Erdély a honfoglaláskor, a X. század végén került magyar uralom alá csak úgy, mint az ország többi részei. A magyarság Erdélyben gyéren és elszórtan élő némi szláv eredetű lakosságot talált, amely nemcsak hogy ellent nem állott, de rövid másfél évszázadon belül teljesen felolvadt a magyarságban.

Nem igaz tehát az a román állítás, mintha Erdélyben ekkor már románok is laktak volna, mint ahogy egyetlen komoly tudományos megállapítás nem igazolja azt a románt állítást sem, mintha a románok az e vidéket egykor meghódító rómaiak leszármazói lennének. Ellenkezőleg, minden komoly tudományos vizsgálat azt állapította meg, hogy a románok a balkáni félszigeten elszórtan élő valamilyen szláv fajú nép voltak, akik az albánokkal, bulgárokkal és görögökkel elkeveredtek. Felhúzódtak a Duna alsó folyásáig, majd a Kárpátok hegláncától délre és keletre elterülő sík vidékekre. Így alakultak meg később a Kárpátoktól délre levő területeken a havasalföldi, a Kárpátoktól keletre elterülő részen pedig a moldvai román, ugynevezett vajdaságok.

Erdélyben az első román települők a XIII. század elején jelentek meg, mint egyszerű hegyi pásztorok, akkor tehát, mikor a magyarság már több mint 200 esztendeje birta ezt a földet. 1293-ból való az első számszerű adat, amiben az akkori magyar király el-

rendelte, hogy az oláhokat az erdélyi királyi uradalomban kell összegyűjteni, s minthogy ez az uradalom csak cca 30,000 hektárnyi volt, ez által közvetve is abszolút igazolt az, hogy a románok száma a 20,000 főt nem haladta meg.

De tudjuk azt is, hogy sokkal később, a XV. század második felében a nagy magyar király, Mátyás uralkodása alatt Magyarország lakossága négy millió főre rugott, s ennek több mint 80%-a volt magyar anyanyelvű. Ha számba vesszük, hogy az ország északi részén nagyobb számú szláv nép, nyugati részén német nép, s végül Erdélyben is az oda szintén a XIII. században betelepült nagyobb számú német (szász) nemzetiségű nép lakott, nyilván világos, hogy az erdélyi román lakosság még akkor sem lehetett számottevő. Tudjuk azt is, hogy a XVI. század végén, tehát olyan időben, mikor a török nyomás nem csak az egész Balkánra, de a román vajdaságokra is kiterjedt már, még mindig csak 100,000 fő körül volt Erdélyben a románok létszáma, holott a török nyomás elől már akkor cca egy félévszázad óta egyre nagyobb tömegekben jöttek át a szabad Erdély földjére.

Ki tette lehetővé a románok beszivárgását?

Hol lehetett volna tehát a X. század végén román nép, vagy éppen román uralom Erdély földjén?

A kultúra legrégebbi nyomai is ezt bizonyítják. Ha a román nép valóban Erdélyben élt volna, akkor az ott századokon át megfordult gót, hun, avar népekkel feltétlen érintkezésbe kellett volna kerülnie. Ez esetben a görög, bolgár nyelvi, kulturális, életszokásbeli behatáson kívül, amelyek a román népben kétségkívül fellelhetők, gót, hun, és avar ilyen behatásoknak legalább némi nyoma is kimutatható lenne, holott ilyen nincs. Azt bizonyítja ez, hogy ezekkel érintkezésbe sem kerültek. Ha nem, nem is származ-

hattak a rómaiaktól sem, akik korábban jártak itt, mint a gótok és hunok, de nem lehettek Erdély urai sem.

De erről egyetlen történelmi feljegyzés sincs, erről semmilyen régi épület, ásatások során feltárt kulturális emlék sem tanuskodik, sőt ellenkezőleg, minden, ami ezen és egyéb téren a tudomány megvilágításába került, éppen a magyar uralmat, a magyar kultúra létezését bizonyítja.

Amikor a magyarság egyfelől a török elleni heroikus harcban, másfelől éppen az Erdélyből kiindult szabadságharcokban vérezett, akkor kezdett a román-ság egyre nagyobb számban betelepülni Erdélybe. Oka ennek, mint arra már fennebb is utaltunk, a török nyomáson kívül a román vajdaságok feudális berendezettségében található. Az otthon elnyomott román kisember átjött a Kárpátokon, ahol Erdélyben szabadságban élhetett, anyagilag is jobb helyzetbe került, viszont a százados harcokban legyengült, kipusztult magyarság helye üres volt, s a földesurak szívesen fogadták a friss munkás kezeket, mert magyar nem volt helyettük.

Hiszen a csaknem hét évszázados szakadatlan harcban Erdély magyarsága erősen megfogyatkozott. Így kapott itt otthont, kenyeret a román nép, amely, mivel nem katonáskodott és vérezett, mint a magyar, nyugodtan szaporodhatott is.

Hogyan szaporodtak el a románok Erdélyben?

A magyar nép liberalizmusa tette lehetővé az erdélyi románok számára a nyugodt életet, azt, hogy nyelvüket, vallásukat megtarthatták, iskoláikban anyanyelvükön taníthattak, szóval megőrizhették népi jellegüket.

Amikor 1848-ban a diadalmas magyar forradalom felszabadította és földhöz juttatta a jobbágyokat, ez

a román jobbágyságra éppen úgy vonatkozott, mint a magyarra. A magyar földesurak földjéből éppen úgy megkapta a román paraszt a részét, mint a magyar s később, amikor a jobbágyfelszabadítás végrehajtása után a föld szabad forgalom tárgya lett, a román éppen úgy vásárolhatott földet, mint a magyar. Így az 1848-tól 1918-ig terjedő hetven év alatt e kétféle jogalapon mintegy másfél millió hektár föld került Erdélyben román kézre, ami az itteni egész mezőgazdaságilag művelhető területnek egynegyed része.

Románok szabadon végezhatték az egyetemeket, nyitva volt előttük Magyarországon minden pálya, amint hogy igen sok magas állású közfunkcionárius volt is román származású éppen úgy, mint ahogyan gazdasági téren is, iparban, kereskedelemben igen sokan tekintélyes vagyonokat gyűjtöttek.

Román iskolák, a felekezeti is állandó államsegélyt élveztek, a román görög keleti és görög katolikus papok magas dotációkban részesültek az állam részéről. Román egyetemi hallgatók százai, ezrei voltak a magyar egyetemek hallgatói, közülük igen sok szegénysorsú állami ösztöndíjjal támogatva végezhette tanulmányait.

Gazdasági téren semmilyen rendelkezés nem korlátozta soha a románok jogait, érvényesülési lehetőségeit. Földet vásárolhatott, ipart üzemeltetett, kereskedhetett Magyarországon, s így természetes Erdélyben is. Mindebben éppen úgy nem gátolta senki, mint ahogyan hitét szabadon vallhatta, nyelvét beszélhette.

Ha csak kis részben is igaz lett volna az a sok ráfogás, ami szerint Magyarországon elnyomták, erőszakosan beolvasztották az idegen nemzetiségeket, vajjon lehetséges lett volna-e az, hogy az országtól elszakított keleti részeken, s így Erdélyben is úgy megerősödhessek a románság, ami végül is szeparációhoz vezethetett? Nyilvánvaló, hogy mindaz, amit

a magyarságra ráfogtak, merő rágalom volt, azt azonban elérték vele, hogy ezt a részt letépték az ezeréves magyar államtestről, s odaadták Romániának.

A hazugság győzelme csak igazságtalanság lehet

De vajjon azért történt-e ez valóban így, mert a nyugati hatalmak a magyarok ellen román részről folytatott rágalomhadjáratral félrevezetve, így látták helyesnek és igazságosnak a döntést?

Részben kétségkívül ennek a hamis propagandának hatása alatt cselekedtek így Trianonban 1920-ban a nyugati nagyhatalmak. Csakugyan hagyták magukat egy abszolút egyoldalú propagandahadjárat által befolyásoltatni, s a magyar ellenérveket meg sem hallgatták. De csak részben volt ez az oka elhatározásuknak. Nagy mértékben belejátszott azonban e döntés meghozatalába az a megfontolás is, amely az első világháború után abban látta a helyes elrendezést, ha Németország ellen a cseh-szerb-román népek, illetve ezek megnagyobbított államaiban keres támaszpontokat. Ezeket, köztük Romániát is megnagyobbítani csak Magyarország terhére lehetett, s mivel Magyarországon, mert a német szövetségese volt, amúgy is a gyűlölt ellenséget látták, nem kérdezte senki, mi az igazság, s hogy helyesebben milyen szörnyű igazságtalanság az, amit Magyarországgal szemben elkövetnek: Románia megkapta Kelet-magyarországot és Erdélyt.

A diktatura barátai mindig a hitszegők lesznek

Ugyanez a Románia 1941-ben azonnal és totálisan háborúba lépett Németország oldalán a szövetségese

ellen. A nyugati hatalmak közvéleményének egyrésze már a második világháborút közvetlenül megelőző időkben kezdte ugyan belátni az 1920-as páriskörnyéki békék esztelen és igazságtalan voltát, a kisantant államok iránt érzett szimpátia mégis erősebb volt, hogysen a józan belátás felülkerekedett volna. S most, hogy Románia éppen azok ellen lépett hadba, akik őt nagygyá növelték, támogatták, dédelgették és éppen a németek oldalára lendült át, azt hihette volna az ember, a józan belátás most már gátlás nélkül érvényesülhet. Románia azonban egy újabb hit-szegéssel, akkor, mikor országának nagyrésze már orosz megszállás alá került, kiugrott a német szövetségből, s átállt az orosz oldalra.

Ez a lépés csak részben volt önálló elhatározása, hiszen országa egy részét már elvesztette volt, mégis azonnal javára irták. A román hadsereg már meg volt verve akkor, s így de facto ez a lépés nem jelentett katonailag sem, politikailag sem valami különös előnyt a szövetségesek részére. Csodálatosképpen mégis megjutalmazták újra Romániát. Ujra odaadták neki Erdélyt s Magyarország keleti részét, holott jobban, nagyobb mértékben vett részt a háboruban a német oldalon, mint Magyarország. Ő jutalmat kapott azért, amiért mi büntetést kaptunk. Oroszország ígérte meg neki Erdélyt. Tehette, mert nem az övéből adta, hanem abból a Magyarországból, amelyben a szlávok a legnagyobb ellenségüket látták.

a A pánszláv imperializmus

a magyarok kiirtását kéri ellenszolgáltatásként

Nem a józan megfontolás, a helyes elrendezésre irányuló szándék, még kevésbé az igazság keresése adta Romániának Erdélyt, csak a szlávok magyargyűlölő politikája és bosszuja azért, mert a magyar hadsereg nem követte a hitszegésben a román példát.

Az erdélyi magyarságon újra végigtiporhattak a románok. Mert Románia bebizonyította, hogy mindazt, amivel Magyarországot a kisebbségeket illetőleg megrágalmazta, ő hatványozottan meg is tette a saját országában a most ott kisebbségi sorsba jutott magyarsággal.

Földreform címén sorra kisajátították a magyar kézben lévő birtokokat, de ezek felosztásában csak román részesülhetett. Ipar és kereskedelem szintén csak korlátozott mértékben nyújtott a magyaroknak megélhetést, mert speciális adóztatással s minden más módon lehetetlenné tették magyar részére az életet. Az ugynevezett "iparpártolási törvény" végrehajtása végül is odavezetett, hogy a magyarok százával voltak kénytelenek visszaadni az iparendélyt. Hogy egyben a városok magyar jellegét elburkolják, megadóztatták, majd teljesen eltiltották a magyar nyelvű cégtáblákat. Vad sovinizmusukban odáig mentek, hogy még teljesen magyar falvakban is román nyelvű állami iskolákat létesítettek, a magyar tannyelvűeket bezárták. Még a felekezeti, katolikus és protestáns iskolák közül is többszázat bezűntettek, a fenntartó egyházak földjeit szintén a "földreform" alá vonva, így szűntették meg azok anyagi alapjait. Szinmagyar községek népének saját pénzen görög keleti román templomokat kellett a községben felépítenie, holott csak az odahozott jegyző és a csendőr, tanító volt ott görög keleti román. Papokat, tanítókat, s a magyar értelmiség ezreit a legkülönbélebb ürügyek alapján börtönre vetettek és igen sok ezret egyszerűen kiutasítottak és átkergettek a megmaradt Magyarországra. A román politikai rendőrség, az ugynevezett "siguranta" ugyanaz volt, mint a Gestapo, vagy a GPU, de főképp a magyar kisebbséggel szemben. Különösképpen üldözték és elnyomták az Erdély keleti részén, közvetlen a Kárpátok keleti heglancán belül élő magyarokat, az ugynevezett "székelyeket". Ez az egy tömbben e részen élő 600,000

főnyi székely-magyarság mindezt a román módszert fokozottan szenvedte el. Közösségi tulajdonban lévő, s kulturális alapítványi célokat szolgáló, nagy székely erdőbirtokokat elvettek, s még későbbi nemzetközi bírósági ítélet ellenére sem adták azokat vissza.

Hosszu lenne felsorolni mindazt az erőszakot, üldözést, elnyomást, amit Romániában a magyarságnak el kellett szenvednie. Egy bizonyos, hogy semmit abból, amit a nemzetiségi kisebbségekkel szembeni humánus eljárásra Romániát úgy a trianoni békeszerződés rendelkezései, mint általános emberi és erkölcsi iratlan törvények szerint is kötelezte volna, — be nem tartott.

Ime a kép: Erdélyben a sokszázados magyar uralom alatt a román nyelvű nép gyarapodott, művelődhetett, megőrizhette nyelvét, fenntarthatta saját anyanyelvű iskoláit, szabad emberként élhetett. A román uralom alatt viszont a magyarság elnyomott, üldözött, vagyonából kiforgatott, nyelvétől eltiltott pária lett, akik közül sokakat, néhol egész falvakat még hitük elhagyására is kényszerítettek.

Mindezek éppen olyan letagadhatatlan tények, mint amiket a magyar uralomra s a román térhódításra vonatkozólag fennebb előadtunk.

Hogyan állunk ma Erdélyben?

És csodálatosképpen, mindezek ellenére a magyar élet, a magyar kulturfölény mégis fennmaradt Erdélyben.

A magyarság száma, dacára a legalább kétszázezer-nyi kiüldözöttnek, az erőszakos, ugynevezett "névelemzések" útján keresztül vitt románosításnak, a részükre abszolút kedvezőtlené tett gazdasági viszonyoknak, szaporodott.

Erdélyben, az elszakított keleti területeken a magyar impérium utolsó idejében cca. 1.8 millió magyar,

3 millió román és 600,000 német élt. Erdélynek északi felében többségben van a magyarság, keleti részén pedig éppen tulnyomó nagy többségben. Ez az ugynevezett Székelyföld, ahol a 600,000 főnyi székelymagyarság az ezeréves ország keleti peremének őrzőjeként egységes tömböt alkot. A németiség kisebb részben Erdély északi, nagyobb részben déli felében él.

Minden üldöztetés ellenére az arányok nem változtak. A németek kitelepítése folytán ezek száma erősen csökkent, a magyarságé azonban emelkedett, s így lényegében a számarányok ugyanazok.

Főleg nem változott meg a városok magyar jellege, minden erőszakolt román betelepítés ellenére sem. A Székelyföld városai: Székelyudvarhely, Marosvásárhely, Csikszereda, Sepsiszentgyörgy, Kézdivásárhely, Gyergyószentmiklós 99%-ban magyarok, de tulnyomó többségben magyar Kolozsvár is, Erdély legnagyobb városa, Dés, Torda, Brassó s a többi kisebb város is. Beszterce, Segesvár, Nagyszében, Medgyes viszont német jellegű városok. A városok köz- és magánkézben lévő könyvtárai, muzeumai, tudományos gyűjteményei mind-mind magyar alkotások, s a magyar ezeréves birtoklást és abszolút magyar kulturfölényt igazolják.

Az Erdélyen kívül elszakított keleti rész városai szintén mind tulnyomó magyar többségűek: Szatmárnémeti, Nagykároly, Nagybánya, Szilágysomlyó, Nagyvárad, Arad, mind-mind magyar városok, Temesvár pedig felében magyar, felében német város, alig 10%-nyi románsággal.

A keleti rész és Erdély összes számottevő városai tehát a néhány német jellegűtől eltekintve vagy egészen, vagy tulnyomó többségben magyarok, ami a magyar kulturfölénynek egymagában is eklatáns bizonyítéka.

Egy bizonyos, hogy pusztán a nemzetiségi megoszlás számbavételével Erdély, s a vele tőlünk elszakított keleti részek sorsa felett igazságosan dönteni

nem lehet. Nemcsak azért, mert a rideg számszerűség tényeivel szemben áll mindaz, amit a magyar történelmi jog, kulturfölény s a kisebbségekkel való bánásmódot illetőleg elmondottunk, hanem azért sem, mert amint láttuk, az egész kérdéses terület egyes összefüggő részein a magyarság, másutt viszont a románság van többségben. Általában a Maros és Küküllő folyóktól északra és keletre egész a Kárpátok láncáig elterülő részen a magyar, a déli részen viszont a román nép van többségben. De magyar többségű az Erdélyen kívül elszakított egész terület is.

Erdély geográfiai és gazdasági helyzete

Az Erdélyen kívüli Magyarországtól elszakított s Romániának adott területek kétféle jellegűek.

Egyik ilyen rész sík terület, része a vele közvetlenül összefüggő nagy magyar alföldi medencének. Ez az alföldi rész néhol egészen a történelmi Erdély határait alkotó hegyek lábáig benyulik, másutt viszont a sík terület után még egy dombos és kisebb hegyekkel borított rész van a tulajdonképpeni erdélyi határhegységek és az alföldi jellegű sík vidék között. Hogy a főleg északkeleten s délen mélyen a hegyekig benyuló sík terület szorosán összefügg az Alfölddel, ez világos, de ide sorakoznak fel a dombos és kisebb hegyekkel borított részek is. Vizeik, utjaik nyugat, az alföldi medence felé vezetnek. Jellegük nagyjából éppen olyan, mint az Alföldet észak és északnyugat felől átkaroló dombos, kis hegyekkel borított részeké. Ez az egységes, dombok és alacsony hegyek alkotta karéj kelet, észak és északnyugat felől fogja körül a nagy alföldi medencét, átmenet mindenütt a nagyobb hegyek felé. Formája e karéjnak szintén egységes: gyümölcs, szőlő, lombos erdők s az alacsonyabb domboldalakon még mindenütt az alföldi buza, sőt tengeri termelés, burgonyával és árpával vegyesen.

Geográfiailag is, gazdaságilag is, minden életnyilvánulásukban ezek a területek szoros egységet alkotnak a középső nagy magyar alföldi medencével.

Magának Erdélynek határait fennebb már ismertettük.

Az Erdélyt észak, kelet és dél felől körülfogó zárt hegylánca a Kárpátoknak egymagában is a Kárpát-Duna medence egységébe utalja. Olyan összefüggő, tömör és zárt a Kárpátok e lánc, hogy azon csak néhány, egészen szűk szoros, átjáró vagy hágó van, ami kelet felé utat enged. Ezek közül is csak némelyik engedi meg, hogy rajta vasut, vagy akár csak szélesebb közut vezessen keresztül. Talán a Pyreneusok hegyláncához lehetne hasonlítani ezt a hegykaréjt a maga néhol 40—50 km-es, tömör, áthághatatlan szélességével, s 1500—2500 méterig emelkedő csucsával.

A Kárpátok hegylánca s az Erdélyt nyugat felől határoló hegyek egy fensík jellegű középső részt gyűrűként fognak körül. Ennek a fensíknak, s az azt körülölelő hegyeknek minden folyója, nagy és kicsi vize az egyetlen Olt folyó kivételével, mind nyugat, a nagy alföldi medence felé folyik. Erre tárulnak ki a völgyek, erre visznek az utak. Az észak, kelet és dél felől zárt fensík nyugat felé nyitott, mert az itteni hegyekben széles völgyek tárulnak az Alföld, illetve előbb az Alföldet bekeretező dombvidék felé.

A vizeken, völgyeken, utakon át minden élet-ér Erdélyből nyugatra: Magyarország felé vezet. Természetes tehát, hogy Erdély egész gazdasági élete egy volt a magyarországgal. Természetes, hogy mezőgazdasági termelésének egész jellege azonos a magyarországgal. Természetes, hogy kereskedelme erre felé irányult, természetes, hogy ipara a nyugat jellegzetes vonásait viseli mindenütt és mindenben és sehol és semmiben nem keleti jellegű. Hogy kulturája a magyar kultúra, ezt már láttuk. Itt még csak annyit, hogy az erdélyi románság kulturája, sőt sok tekin-

tetben mentalitása is éppen a magyar behatás folytán lényegesen más, nyugatibb, mint a régi, eredeti keleti Románia (Regat) népéé.

De ideális egységben egészítették ki természeti kincsei is az egész Kárpát-Dunamedence gazdasági termelését.

Amit a fennsík a maga kisebb mivoltában, fennsík jellegénél s így hidegebb klimájánál fogva kenyérmagvakban, olajos magvakban és takarmányban megtermelni nem tudott, s amikben ezért az Alföldre volt utalva, azért ő a magyar Alföldnek sót, fát, szennet, vasércet, ólmot, aranyat és ezüstöt adott.

Erdély sóbányái oly gazdagok, hogy bőven jut exportra a Kárpátmedencén kívüli országoknak is. Kőszéntermelése a Kárpát-Dunamedence más, főként barnaszén bányáinak termelésével elláthatja ezt az egész részt kellő mérvben. Fatermelése nemcsak tüzi-fával, de ipari fával is bőven elláthatja ugyancsak az egész Kárpát-Dunamedence lakosságát. A fent írt ércek bányászásán kívül tekintélyes alumínium-, gipsz- és márványbányái vannak még Erdélynek.

A század elején, tehát még a magyar impérium korában feltárt földgáztelep évtizedek óta változatlan nagy nyomással és mennyiségben ontja a gázt. Szakértők egybehangzó megállapítása szerint az erdélyi medencében még sok gazdag földgáz és olajtelep lenne feltárható. Kisebb és nagyobb vizeinek esése könnyen megoldhatóvá teszik vizierőműtelepek létesítését, ami az olcsó elektromos áram termelése révén Erdély ipari és mezőgazdasági kulturáját hatalmasra fölfejlesztheti.

Bámulatosan gazdag Erdély gyógyforrásokban. Vagy egy tucatnyi nagyobb gyógyviztelepen kívül még a kisebbek egész sorát lehetne felsorolni. A fürdővizek páratlan gyógyhatásuak a legkülönfélébb betegségekre, az ivóvizek nemkülönben. Az ivóvizek szállítóképesek, ami az ásványvizeknél nem általános, de mindenesetre számottevő érték.

Ezekért, s hegyes-völgyes vidékeinek páratlan szépségei miatt Erdély valóban egy keleti Svájcá lenne kifejleszthető.

Mindezekkel a természeti kincsekkel, s a fent vázolt geográfiai adottságaival Erdély valóban természetadta kiegészítő része annak a földrajzi és gazdasági egységnek, amelynek területét a Kárpátok hegylánca övezi. Nem véletlen, vagy éppen az erőszakon alapuló valamilyen akarat volt az, ami Erdélyt s a Kárpátok medencéjének egész keleti részét összefűzte annak nyugati, többi részével. A geográfiai adottságokon kívül minden józan gazdasági érdek szerint egy ez a terület. Amilyen ideális a Kárpát-Dunamedence földrajzi egysége, éppen olyan ideálisan egészítik ki egymást a benne különböző vidékeken fellelhető és meglévő gazdasági erőforrásai, természetes kincsei is.

Áll ez tehát Erdélyre is.

Ez a természet által megszabott nagyszerű egységtette lehetővé, de szükségessé is, itt az ezeréves magyar uralmat. Ez adja meg itt népek békés együttélésének lehetőségét, ez lehetett bölcsője egy egységes magyar kulturának is.

Ezek tények, amiket a történelem, s az élet igazol. Ami mást mond, az lehet jámbor mese, rosszakaratu és tendenciózus propaganda, szándékos ferdtetés, durva hazugság, vagy alattomos rágalom; mindez azonban az élet és természet örök törvényein, s a történelmi tényeken alapuló igazságot meg nem döntheti.

Mit követel az igazság?

Az USA s általában a nyugati nagyhatalmak saját nagyságuknak abban adják legpregnánsabb bizonyítékát, hogy elismerik a hibákat és készek azokat jóvá tenni.

De érdekük is ez ugy politikai, mint gazdasági szempontból, mert az igazság uralma nélkül nincsen béke, s mert a gazdasági egységbe parancsolt területek szétszakításával csak ártanak a termelésnek s ezzel a népek nagy, közös gazdasági érdekeinek.

Délkeleteurópában olyan ideális határokat vonni, amelyek geográfiai, gazdasági és néprajzi szempontból egyképpen abszolút helyesek, nem lehet. Kétségtelen, hogy a nagyobb érdekeknek kell a kisebbet alárendelni. A nagyobb érdek vitathatatlanul a földrajzi és főleg a gazdasági egységek fenntartása, mert a szétszakításokkal okozott kárt pótolni semmivel sem lehet. A népesség, nemzetiségek kérdése, ha nem lehet e tekintetben a kívánt ideális határt megvonni, nem szenved helyrehozhatatlan sérelmet, mert a nemzetiségi kisebbség jogait nemzetközi szerződésekkel s főleg a magasabb kulturájú nép megértésével mindig meg lehet védeni. S főleg, ha nem a magasabb kulturájú népet kell az alacsonyabb kulturfokon állónak alárendelni, — ami viszont mindig veszedelmes, lásd éppen az első világháboru utáni békekötések hibáit, így különösen Erdélyre nézve is, — akkor feltétlen az a reparálható kisebbik rossz a megoldási lehetőségek közt.

Erdélyt illetőleg lehet az a megoldás, visszacsatolni Magyarországhoz, természetesen a kisebbségi román nép részére nemzetközileg garantálendő autonómia, s általános emberi és kulturjogok biztosításával.

Lehet Erdélyt kettéhasítani ugy, hogy a magyar többségű északi és keleti rész Magyarországhoz, a déli, román többségű rész Romániához csatoltassék. Ez esetben is kölcsönösen biztosítandók természetesen a nemzeti kisebbségek jogai.

Lehet végül egy harmadik megoldás, és pedig egy önálló Erdély létesítése. Ez esetben az önálló új államot a régi történelmi Erdélyből kell megalkotni. Az ettől nyugatra eső s Magyarországtól elszakított egyéb keleti területek tehát Magyarországhoz vissza-

csatolandók. Az önálló Erdélyben alaptörvényszerűen s az UN garanciájával kellene biztosítani a két nép: a magyar és román teljes egyenjogúságát.

Csak egyetlen megoldás nem lehetséges, hogy Erdély, s Keletmagyarország Romániához csatoltassék, illetve azé maradjon. Ez a megoldási mód lehetetlen, mert ellenkezik a természet, s a gazdasági élet törvényeivel. Lehetetlen, mert figyelmen kívül hagy ezeréves jogokat, történelmi tradíciókat, mártír száz- ezrek vérével, s egy magasabb fokú kultúra minden jelenségével megpecsételt és megszentelt összetartozandóságot és lehetetlen, mert abszolút igazságtalan és fenntarthatatlan, mint ezt 1920 óta minden nap bizonyítja.

S végül lehetetlen még egy szempontból is. Ha Trieszt esetében már egy év alatt bebizonyult, hogy az ottani szláv népek nem alkalmasak még egy önálló különállásban való békés együttélésre sem, — Erdély és Keletmagyarország esetében az ott 1919-től kezdve fennálló román uralom minden tette, megnyilvánulása, erőszakossága, terrorja, szóval egész gesztiója bebizonyította, hogy Románia se nem méltó, se nem alkalmas Erdély birtokban tartására.

Erdély nélkül Magyarország megbénul

Európa békéje és gazdasági érdeke, valamint a nyugati államok együttműködésének alapelvei parancsolják Erdélynek a Kárpátmedence termelési konstrukciójába való szerves beépítését. Erdély gazdasági és termelési értéke a minimumra csökkent a román államközösségben, ezzel szemben nélkülözhetetlen tényezője az európai termelés fokozásának, de csak a magyar gazdasági egységben emelhető erre a pozícióra, amit számára a geográfiai rendeltetés és gazdasági összefüggés Magyarországgal való egységben megadott. Erdély nélkül Magyarország nem csak

területében csonkították meg, hanem gazdasági kapacitása is megbénul, mert olyan összefüggő gazdasági erek átvágását jelenti, melyeknek életadó funkcióját csak a magyar gazdasági egységben lehet biztosítani.

A szláv expanzió gátja: Magyarország

Ma már az sem szorul bizonyításra, amit az angol diplomácia száz évvel ezelőtt felismert és amit Paget, Quin, Mac Gregor, Blackwell, Palmerston és más politikusok kihangsúlyoztak, hogy a Nagy Péter cár óta soha meg nem szűnő orosz-szláv expanziós világhatalmi törekvéseknek csak egy ősi jogaiba visszahelyezett Magyarország vethet gátat és lehet egyetlen biztosítéka az európai egyensulynak, a népek békés együttműködésének a Dunamedencében. E felismerés ellenére kétszer áldozta fel Magyarországot az európai politika és ennek szükségképpen következménye lett a mai helyzet, amikor egyenesen Európa sorsa és jövője forog kockán. Az északi és déli szláv népek egyesülésének és ezáltal az orosz világhatalom kijutásának a Balkánra és a Földközi-tengerre nem lehetett akadálya az eredetileg szláv eredetű románág sem faji, sem állami konstrukciójában, sem geográfiai szétesettségében. Erre csak egy erős történelmi Magyarország képes. Nem véletlen és a háborúból való kiugrásnak jutalma volt csak, amikor Szovjet-orszország visszaigérte Erdélyt és a keletmagyarországi elszakított részeket Romániának és keresztül is vitte akarátát a párisi béketárgyalásokon; — hanem tudatos és az orosz világhatalmi érdekeknek megfelelő cselekedet abban a ma már mindenki előtt kibontakozó tervszerűségben, amely rövid idő alatt két részre szakította Európát és okozta a mai világhelyzetet.

Ma már világosan kell állania mindenki előtt a

**ténynek, hogy Nagyrománia a Szovjet érdeke, Nagy-
magyarország viszont a nyugati békés együttműködés
és Európa jövőjének létérdeke.**

RABONBÁN:

Április 4

Parancsra fényes cifra ünnepünk
Szabad hazánknak születése napja.
Börtönbe juthat, aki megtagadja
Igy kényre-kedvre hát ünnepelünk
Azt mondják áldott most az életünk
Bölcsönket béke, boldogság ringatja.
Azt kongja folyton Moszkva hir-harangja
Ha altató dalt harangoz nekünk.
Az igazságtól nagyon messze jár,
Hiszen tizedik esztendeje már
Hogy kifosztottak és ránk hullott a folt,
Hogy gyász borong egy bus ravatalon.
Szegény hazánknak ezen a napon
Nem születése, hanem temetése volt.

A vén kuvasz

Egükön egy rut, vörös csillag fénylik
Olyan ijesztőn, olyan félelmetesen,
Hogy álmokon és tört reményeken
S az Uraltól a Kárpátokon végig
Egészen fel a kinzott magyar édig
A mennyei és földi végeken
Láncos kuvaszként ül a félelem.
A vén kuvasz, ha néha láncát tépik
Vagy elvakítja fényével a nap,
Rabtartójába még beleharap,
Néhány pribéket még földre teper.
De napnyugtán, ha ráborul az ég

S a vörös csillag ép utra kél,
Már moccanni, már nyikkanni sem mer.

Sorban állunk

Korán reggel már hosszú sorban állunk
Kifosztott, elnyűtt kenyérkeresők,
Egy eldugott kis pékműhely előtt,
S a mindennapi kenyereinkre várunk.
A sorra, rendre gondosan vigyázunk
És számontartunk minden bemenőt,
Halk surranót, vagy zajos törtetőt,
Nehogy ma újra felkopjék az állunk.
Mert nem mindenki kap aki befér:
A sor felének nem jut már kenyér,
Amit ebédre boldogan megtörjön.
Egy rádió szól közbe valahol
Valaki éppen arról szónokol
Hogy legjobban ma mi élünk a földön.

Ujévi köszöntő

Uj esztendő, te kackiás legény,
Rád tekint ma a világ szeme
Az ajkad vajjon sir vagy nevet-e,
Gazdag vagy-e vagy nincstelen szegény.
Napunk lesz-e életünk egén,
Dus lakomákon vágyunk kenyere,
Vagy ránk sem nézel futó percre se,
S tovább virraszt a bánat és remény
Minden vetésen, koporsón és bölcsön
És nem lesz aki hitünk serlegébe
Vigasztalást vagy uj malasztott öntsön
Csak láthatnék a tarsolyod mélyére.
Mond mi van benne? Megváltás vagy béke?
Vagy csak egy ujabb rongyos békekölcsön?

Bábel tornya

Tettek helyett csak hazug jelszavak:
Éberség, norma, harc és munkaverseny,
Bőség és jólét gyárban és műhelyben,
S dicsőség a párt zászlói alatt,
Mindenkit akik mellettük halad
A vörös csillag fénye vezéreljen
És pillanatnyi nyugalmat sem leljen
Ki ellenük van, aki lemarad.
(Aki egy tisztult szebb jövőre vár.)
De mindhiába harc, éberség, norma.
Csak jelszavak! A nép is unja már.
A szél lassan mind szemétdombra hordja,
S a hazugságra épült Bábeltornya
Leomlik egyszer mint a kártyavár.

Egy dülőfelelőshöz

Munkában, tervben, pártban büszke hős,
Legény, kijátszott földturó paraszt,
A sors válladra csak igát akaszt,
Pedig nagy Ur vagy, dülőfelelős!
Nagy hivatal, nem mondom tetszetős
Reszket tőled a szántás és haraszt,
Nem türsz gyomot, sem gáncsol, sem panaszt,
S hogy urrá tettek, a hited erős,
Hogy te kormányozod az egész világot,
Mikor naponként szemleutad járod
A dülőn, hol a más disznója tur.
És nem tudod, hogy mig ez a világ van,
Több nem leszel te száználmas munkádban,
Mint kérgeskezü, mezitlábás ur.

Nincsen vissza-ut

(Bajor Gizi halálára)

Itt nincs alku, nincs kiegyezés.
Hiába hallatt pár megtévedt dőre
Szinész-királyra, tália-papnőre
Babéresőt a vörös hirverés,
Játék, maszk, álarc nekik mind kevés
Ha nincs igazi megértés mögötte.
Rájuk nem hat, nem ejti őket törbe
Pár csáb mosoly vagy színész nevetés.
Aki megtévedt és szinpadra lép
Azt mindörökre megfogja a lép,
És nincs menekvés, nincsen visszaut.
Ha mégis akad, aki visszatér
Nem menti meg sem hirnév sem babér:
Vagy szégyenpadra, vagy a sirba jut.

Kálváriát járunk

Mindennap uj kálváriát járunk
S mind nehezebb, mind sorvasztóbb az ut
Hogy ránk rakták a kint, a jajt, a but:
A sok tehertől roskad már a vállunk,
A göröngyöktől felkopik a lábunk,
(Már régóta nem viselünk sarut.)
És egyikünk, ha végre sirba jut,
Koporsójánál irigykedve állunk
Egyszerre minden terhet, hogy letett
Hogy tüskés, rögös ösvénye felett
Lelkére már csak égifény lövel,
Most senkinek sincs itt nyugalma már:
Mégváltás béke csak azokra vár,
Kiket az Isten magához ölel.

Fény és árnyék

A fényre szomjas sóvárgó napok
Mint égetőbb, mint izzóbb ágyat vetnek
Reménynek, vágnak, hitnek, képzeletnek.
De éjszakánként ha virrasztgatok,
Fejem felett a baljós csillagok
Jövönkre mégis csak gyászt teregetnek,
Százszor megtépnek, mire lepergetnek
Árnyékban, fényben egy-egy hónapot.
Reménységágyon vagy ravatalon
Egy esztendő már oly sok sirhalom,
Mintha mindig csak temetőben járnék
Hol multunk lassan elporlad alul,
Hol néha már csak sirhantokra hull
A reménység és gyász: fény és árnyék.

Emberkufárok

Most olcsó cikk az ember. Figyelem
Milyen simán megy most a kufároknak:
Mindenkit olcsón összevásárolnak
Hazugportékás árveréseken,
Hol tör, kelepce, vagy titkos verem
Mindenkit elnyel, ha ma nem, hát holnap
Mert reklámdobok jólétről dobolnak
Mig nő a gond és fogy az élelem,
És mindenkit kerget, üz a félelem.
Utálom őket szivből megvetem
De néha mégis tapsolok nekik,
Hogy egy-két gőgös lelketlen kufár
Kinek boltjában sok az áru már
A magaásta verembe esik.

Magyar álmok

Bus éjszakákon most minden magyar
Hajnalra várva arról álmodik,
Hogy széltében a szent határokig
Tisztán ragyogjon újra az avar,
Amit most gyom és gyalázat takar
S hogy egyszer majd, ha kihajnalodik,
A legutolsó nyütt napszámosig,
Akit most gondok éhes szája mar
Mindnyájan újra szabadok legyünk.
Ne legyen többé méreg a borunk
Kin, rettegés és gond a kenyerünk.
De minél többet és szebbet álmodunk
Annál jobban fáj kinzó nyomorunk
Ha jön a reggel és felébredünk.

Hét szük esztendő

Hét szük esztendőt nyomorogtunk végig
Szabadságszomjan, békeéhesen.
Bus napokon ég borus éjeken
Fájdalmunk néha felcsapott az égig.
Bánatban, jajban hét keserves évig
Szívünknek nem volt még reménye sem,
Hogy tul e kinzó, sötét éveken
Hitünk bogyója dus gyümölcsé érik,
S lehull egyszer az idő vén fájáról
Ha örömtől és mosolyoktól távol
A szenvedések órája lejár.
A fában most is szenvedés-szu öröl
Nem álmodunk már hét bő esztendőről,
Csak nyomorunknak lenne vége már.

Hiába

Hiába küzdés, élniakarás,
Hiába hullat áldások csodája
Gazdag termést az ősi barázdába!
Vetéseinket más aratja más.
Megtört sorsunkra nincs vigasztalás:
Népünk lelkét uj, szörnyü aratásra
Hazug, torz eszmék ekevasa szántja,
S a mag, a vetés, az is mind csalás,
Ami pereg, hull mérgezetten egyre
Fiatalokra, hajszolt öregekre,
Kik nem álltak ki soha ennyi jajt,
Ha csoda nem jön, vagy végső ítélet
Barázdáinkon nem lesz magyar élet
Mire az átkos uj vetés kihajt.

A mi bűneink

Most minden bűn, mert minden súlyos véték:
Hajnalvárás vagy sóvárgó remény,
Keresztjárás a golgoták hegyén
Fohász, imádság, zsolozsmázó ének
Multunk emléke amit ronggyá téptek
Dicsőség, nagyság, hűség és erény:
A csillagfények hazánk kihunyt egén
S a fáklyák, mik börtönökben égnek.
Mert börtönbe jut aki vétkezik.
De büszkén hordjuk sorsunk sebeit
S bizón virrasztjuk hitünk éjszakáit
Mert hisszük, hogy egy megváltó napon
Szent glóriát kap minden fájdalom,
Ami most bűnnek vagy vétéknek számít.

Csak egy órára

Megtudhatnátok gyorsan és nagyon könnyen
Hazugságyártó nagyok, fejesek,
Hogy soraink közt ki van veletek.
Hogy itt, hol sorsunk csak keservre döbben
"Szabad" hazánkban kik élnek itt többen
Barátotok vagy ellenségeitek.
Kit fűz hozzátok igaz szeretet,
S ki érzi magát örök börtönben.
Csak egy órára nyitnátok kaput,
Hogy szabad lenne mindenütt az ut.
Csak egy órára, csak egyetlen egyszer,
És itt hagyná földjét, ősi otthonát,
"Szabad" hazáját s árkon-bokron át
Világgá menne minden magyar ember.

Magyar maradok

Méláztam éppen szebb jövőre várón,
Mikor betoppant két konkolyvető,
És mindjárt azzal állottak elő
Hogy nagy boldogság lesz Magyarországon
Elpusztul minden régi szolgajárom,
Békét takar majd minden háztető
Ha ész, sziv, lélek, akarat, erő,
Mind egybe olvad az egész világon
És egy uj hazára: Moszkvára tekint.
Csak ezt darálták megint és megint,
Uj hazájukra büszkén mindaketten
Mint vásárt járó uj honfoglalók,
S hogy mosolyogtam: "Magyar maradok"
Hazám jövője felzokogott bennem.

Rabonbán

Én sokkal fájóbb sorsot hordozok,
Mint azok kik egy más világba vágynak,
Ahol nem tépnek rut, ijesztő árnyak
És nem hajszolnak testvérostorok.
Feltámadást és jövőt jósolok
Azoknak is, akik élők holtá váltak
És tüzet gyujtok minden muló gyászna,
Mint őseim a székely táltosok.
Mint rabonbánok kései utóda
Hitet oltok a csüggedt magyarokba
S a tüzet szítom a feltámadásig.
Lesem a titkos égi jeleket
Ugy biztatom bus, árva népemet
Jó szelek szállnak! Nem tart már sokáig!